

Nr 121.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avsättande av en reservfond för postgirorörelsen; given Stockholms slott den 24 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 12 § i förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Bilaga.

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av 12 § i förordningen den 11 juli 1924 (nr 378)
angående postgirorörelse.

Härigenom förordnas, att 12 § i förordningen den 11 juli 1924 angående postgirorörelse skall hava följande ändrade lydelse:

12 §.

De i postgirorörelsen inestående medel äger generalpoststyrelsen förvalta och fruktbargöra enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

Av den å postgirorörelsen uppkommande vinst må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande årligen högst hälften avsättas till en reservfond.

Närmare föreskrifter rörande fonden utfärdas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1929.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Meurling:

I skrivelse den 30 december 1927 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om avsättande av en reservfond för postgirorörelsen.

Frågan om avsättande av en dylik fond har förut varit föremål för behandling, nämligen vid 1922 års riksdag i samband med frågan om antagande av förordning angående postsparbanken.

I sitt med skrivelse den 15 november 1921 avgivna betänkande angående omorganisation av postsparbanken hade postsparbankssakkunniga föreslagit, att å postsparbanksrörelsen uppkommande vinst skulle tillsvidare avsättas till en reservfond och att Kungl. Maj:t skulle äga utfärda närmare föreskrifter rörande fondens storlek, användning m. m. Detta förslag hade de sakkunniga motiverat sålunda:

»Visserligen innehåller det av Kungl. Maj:t utfärdade reglementet angående placering av de i postsparbanken inflytande medel så pass restriktiva bestämmelser, att postsparbanken icke löper nämnvärd risk att göra direkta förluster på sin utlåningsrörelse. Och enahanda torde förhållandet bliva, om postsparbanken inordnas i postverket. Men det oaktat anse de sakkunniga önskvärdt att för postsparbanksrörelsen skapa en reservfond, som vid inträffande utomordentliga förhållanden kunde stödja rörelsen. Exempelvis kunna väl sådana omständigheter ännu en gång inträffa, att för de i postsparbanksrörelsen inlånade medlen måste under någon kortare tid betalas högre ränta, än som kunde anses motiverat, därest hänsyn uteslutande toges till rörelsens förmåga att för löpande året utan förlust bära utgifterna.»

I proposition till 1922 års riksdag, nr 152, angående omorganisation av postsparbanken och införande av postgirorörelse m. m. anförde dåvarande departementschefen, att han ansåge de av postsparbankssakkunniga anförda skälen för bildande av en reservfond för postsparbanksrörelsen kunna åberopas såsom motiv för bildande av en reservfond för postgirorörelsen. Innan definitivt beslut fattades i denna fråga, torde dock erfarenhet böra vinnas rörande postgirorörelsens blivande omfattning och de förhållanden, som kunde öva inflytande på frågan om behovet eller lämpligheten av en reservfond för rörelsen i fråga. För att emellertid ändring i förordningen icke skulle i

förekommande fall behöva vidtagas, hade i det då föreliggande förslaget till förordning angående postsparbanks- och postgirorörelserna paragrafen om vinstmedel överflyttats till avdelningen angående gemensamma bestämmelser för postsparbanks- och postgirorörelserna och i samma paragraf behandlats frågan om såväl reservfond för postsparbanksrörelsen som en eventuell dylik fond för postgirorörelsen.

I nämnda förslag hade nyssnämnda paragraf (§ 21) erhållit följande lydelse:

»Å postsparbanksrörelsen uppkommande vinst skall tills vidare avsättas till en reservfond.

Kungl. Maj:t bestämmer, om och i vilken omfattning den å postgirorörelsen uppkommande vinsten skall avsättas till en reservfond.

Närmare föreskrifter rörande fonderna utfärdas av Kungl. Maj:t.»

Riksdagen fann emellertid förenämnda proposition, i vad den avsåge införande av postgirorörelse i Sverige, icke böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida, men antog riksdagen förordning angående postsparbanken.

I § 12 av nämnda förordning (svensk författningssamling 1922: 277) stadgas, att å postsparbanksrörelsen uppkommande vinst skall tills vidare avsättas till en reservfond, ävensom att närmare föreskrifter rörande fonden utfärdas av Kungl. Maj:t.

När postgirorörelsen sedermera genom beslut av 1924 års riksdag infördes i Sverige, skedde detta utan att därmed förbands någon bestämmelse om avsättande av en reservfond för sagda rörelse.

De grundläggande bestämmelserna angående postgirorörelsen återfinnas i förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse. Beträffande förvaltningen av de i postgirorörelsen inestående medel skola jämlikt kungörelse den 31 december 1924 (nr 547) i motsvarande delar tillämpas bestämmelserna i Kungl. Maj:ts förnyade reglemente den 27 oktober 1922 (nr 522) angående förvaltningen av de i postsparbanken inestående medel. Slutligen har genom kungörelse den 6 februari 1925 (nr 37) angående ändring i vissa delar av instruktionen för generalpoststyrelsen den 30 juni 1920 (nr 591) stadgats skyldighet för generalpoststyrelsen att årligen före den 1 maj till riksräkenskapsverket avlämna särskilt bokslut beträffande postgirorörelsen för det närmast föregående kalenderåret.

Generalpoststyrelsen har i sin ovannämnda skrivelse anfört, bland annat, följande:

Generalpoststyrelsen ansåge de av postsparbankssakkunniga på sin tid avgivna skälen för skapandet av en reservfond för postsparbanksrörelsen kunna åberopas jämväl med avseende å postgirorörelsen.

Det ekonomiska resultatet av postgirorörelsen, jämfört med i generalpoststyrelsens förslag till beräkning av inkomstöverskottet av poströrelsen under vederbörande budgetår upptagna belopp, hade, sedan rörelsegrenen infördes, ställt sig på följande sätt. För år 1925 hade generalpoststyrelsen beräknat, att inkomsterna å postgirorörelsen skulle ungefärligen täcka utgifterna för rörelsegrenen. Emellertid hade en förlust av 136,325 kronor 1 öre uppstått. För

år 1926 hade generalpoststyrelsen i överskottsberäkningen upptagit en kalkylerad vinst å postgirorörelsen av 100,000 kronor. Bokslutet för sistnämnda år utvisade, att en vinst av 213,355 kronor 38 öre uppkommit. Resultatet av rörelsegrenens andra verksamhetsår utvisade sålunda, att såväl det beräknade överskottet uppnåtts som i det närmaste första verksamhetsårets förlust täckts.

För år 1927 torde vinsten komma att uppgå till 200,000 kronor men hade beräknats till 100,000 kronor.

I överskottsberäkningen för budgetåret 1928—1929 vore vinsten av nu ifrågakarande rörelsegren upptagen till 200,000 kronor.

Postgirorörelsens över all förväntan snabba och starka utveckling syntes berättiga till de bästa förhoppningar om tillfredsställande vinstresultat för kommande år. Detta utslöte emellertid icke, att det torde vara klokt och tillrådligt att i tid reservera vissa överskottsmedel för sådana situationer, där trots all försiktighet förlust å postgirorörelsen kunde komma att uppstå. Generalpoststyrelsen funne önskvärt, att till en reservfond avsattes halva beloppet av å postgirorörelsen uppkommande vinst, dock att för åren 1927 och 1928 avsattes allenast det belopp, varmed vinsten för vardera året eventuellt komme att överskjuta de i generalpoststyrelsens inkomstberäkningar förslagsvis beräknade vinstbeloppen. De närmare föreskrifterna rörande denna fond torde, liksom fallet vore beträffande reservfond för postsparbankrörelsen, böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder till utfärdande av bestämmelse därom, att av den å postgirorörelsen uppkommande vinst halva beloppet finge tillsvidare avsättas till en reservfond, för vilken Kungl. Maj:t skulle äga utfärda närmare bestämmelser, dock att av vinsten för åren 1927 och 1928 finge till fonden avsättas endast det belopp, varmed vinsten för respektive år eventuellt översköte det belopp, vartill densamma upptagits i generalpoststyrelsens förslag till inkomstberäkning för respektive budgetår.

Till följd av remiss har *statskontoret* avgivit utlåtande den 24 januari 1928 samt därvid anført följande:

»Då särskilt bokslut skall för varje år uppgöras för postgirorörelsen, är densamma att betrakta såsom en självständig gren av postverkets affärsrörelse. Om förlust något år skulle uppstå å postgirorörelsen, t. ex. på grund av behovet av avskrivningar, torde det därför vara riktigt, att förlusten icke täckes med postmedel i inskränkt mening, utan genom anlåtande av vinster å rörelsen under andra år. Detta skulle visserligen kunna ske på så sätt, att förlusten tillsvidare balanserades och täcktes av för följande år uppkommande vinster; mera tilltalande torde det dock vara att såsom generalpoststyrelsen nu föreslår i viss utsträckning avsätta vinstmedel till en reservfond, varigenom omedelbar avskrivning av uppkommande förluster skulle möjliggöras. Härtill läser riksdagens medgivande böra inhämtas på sätt skett i fråga om postsparbanken. Det synes dock knappast föreligga anledning att giva bestämmelserna en retroaktiv giltighet genom att låta avsättningen omfatta jämväl viss del av vinsten för år 1927. På Kungl. Maj:t synes böra ankomma att för varje år pröva och besluta, huruvida och i vilken omfattning inom den av riksdagen angivna ramen avsättning till reservfonden skall ske.»

Departements-
chefen.

De skäl, som på sin tid föranledde bildande av en reservfond för postsparbanksrörelsen synas jämväl kunna återopas för avsättande av en reservfond för postgirorörelsen. Då därjämte en viss erfarenhet numera vunnits beträffande nämnda rörelse, torde en dylik fond böra komma till stånd genom årlig avsättning av, på sätt generalpoststyrelsen föreslagit, högst hälften av vinsten å rörelsen. I likhet med statskontoret finner jag anledning icke föreligga att giva bestämmelserna retroaktiv giltighet genom att låta avsättningen omfatta jämväl viss del av vinsten för år 1927.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att för varje år besluta, huruvida och i vilken omfattning inom ovan angivna ram avsättning skall ske till reservfonden, ävensom utfärda närmare bestämmelser rörande fonden.

Erforderlig ändring i förordningen angående postgirorörelse torde lämpligen äga rum på det sätt, att till 12 § fogas ett nytt stycke av innehåll att av den å postgirorörelsen uppkommande vinst må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande årligen högst hälften avsättas till en reservfond samt att närmare föreskrifter rörande fonden utfärdas av Kungl. Maj:t.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ett inom kommunikationsdepartementet upprättat förslag till förordning om ändrad lydelse av 12 § i förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse och hemställer, att förslaget måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.